

ବର-ବୌ ସଖନ ଜାମାଇ-ବୌ

ମାହବୁବ ଆଲମ

ଆମାଦେର ଦେଶେ, ବାଙ୍ଗଳି ସମାଜେ
ଶ୍ଵଶୁ-ଜାମାଇ, ଜାମାଇ-ଶ୍ଵଶୁଡ଼ି

ସମ୍ପର୍କ ବେଶ ଅଳ୍ପ-ମଧୁର

ସମ୍ପର୍କ । ଯେତେକେ ବିଯେ ଦେଓୟାର ପର
ଯେତେର ମା-ବାବା କାରଣେ ଅକାରଣେ
ଯେତେର ସ୍ଥାମୀର ବା ଯେତେର ଶ୍ଵଶୁରବାଡ଼ିର
ଉପର ରାଗ ଅଭିମାନ ଏମନକି ଖୁବ
କେତେ ସତ୍ତ୍ଵେ ଜାମାଇକେ ଆଦର ସତ୍ତ୍ଵ-
ମେହ-ଭାଲୋବାସା ଦେଯ । ଆର ଏହି
ଜନାଇଁ ବାଂଳା ଭାସ୍ୟ ବହୁଳ ଆଲୋଚିତ
ପ୍ରବାଦ ‘ଜାମାଇ ଆଦର’ କଥାର ପ୍ରଚଳନ
ହେବେ । ଜାମାଇସ୍ତୀ ଏର ଉତ୍କୃଷ୍ଟ
ଉଦ୍ଦରଣ । ବାଙ୍ଗଳି ହିନ୍ଦୁ ସମାଜେ
ପ୍ରଚଳିତ ଜାମାଇସ୍ତୀତେ ଶ୍ଵଶୁ-
ଶ୍ଵଶୁଡ଼ି ନିଜ ବାଡ଼ିତେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ
କରେ ଜାମାଇକେ ସଞ୍ଚାରାଙ୍ଗନେ
ଆପ୍ୟାୟନ କରେ । ଆଧୁନିକକାଳେ
ଜାମାଇସ୍ତୀତେ କହି-କାତଳାର
ପାଶାପାଶ ଇଲିଶେର ବିଭିନ୍ନ ପଦ
ଦିଯେ ଆପ୍ୟାୟନ କରା ଏକଟା ରୀତିତେ
ପରିଣତ ହେବେ । ସେଇ ସାଥେ ଜାମାଇକେ ନୃତ୍ୟ
ଜାମା-କାପଦ୍ର ଉପହାର ହିସେବେ ଦେଓୟା ହୁଁ । ଏଟା
ଶୁଦ୍ଧ ନୃତ୍ୟ ଜାମାଇକେ ନୟ, ଏଟା କରା ହୁଁ ବହୁରେ
ପର ବହୁ ଧରେ ଜୈର୍ଯ୍ୟ ମାସେର ଶୁଦ୍ଧ ଷଷ୍ଠୀତେ ।

ହିନ୍ଦୁ ସମାଜେର ମତୋ ମୁସଲିମ ସମାଜେ ବହୁରେ ନିର୍ଦିଷ୍ଟ
ଦିନେ ବିଶେଷ ଆର୍ଯୋଜନ ଅନୁଷ୍ଠାନେ ରୀତି ନେଇ ।

ତାର ଅର୍ଥ ଏହି ନୟ ଯେ, ମୁସଲିମ ସମାଜେ ଏହି
ଜାମାଇ ଆଦର ନେଇ । ବର- ମୁସଲିମ ସମାଜେଇ
ଜାମାଇ ଆଦର ଆରୋ ବେଶ । ମୁସଲିମ ସମାଜେ ଦୁଇ
ଦ୍ୱଦ୍ୱ, ନବରସହ ବିଭିନ୍ନ ଅନୁଷ୍ଠାନେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରେ
ଜାମାଇକେ ବିଶେଷଭାବେ ଆପ୍ୟାୟନ କରା ହୁଁ ।

କୋରବାନିର ଦ୍ୱଦ୍ୱ ଯାରା କୋରବାନି ଦେନ ତାରା
ସର୍ବତ୍ରେ ଯେତେର ଶ୍ଵଶୁରବାଡ଼ିତେ ଅର୍ଥାତ୍ ଜାମାଇ
ବାଡ଼ିତେ ଗର୍ବର ରାନ୍ଟା ପାଠନ । ଏହାଡାଓ ବିଭିନ୍ନ
ପାଳା-ପାର୍ବଣେ ଜାମାଇକେ ଉପହାର ପ୍ରେରଣ କରେନ ।

ଏବାର ଦେଖା ଯାକ ଜାମାଇ କେ ବା କୀ । ବାଂଳା
ଅଭିଧାନେ ବଲା ଆହେ ‘ଜାମାଇ ହେଚେ, କନ୍ୟା ବା
କନ୍ୟାଶ୍ଵାନୀୟା (ଭାଷ୍ଟି ଭାତିଜି ଇତ୍ୟାଦି) ଯେତେର
ସ୍ଥାମୀ’ । ଅର୍ଥାତ୍ କନ୍ୟା ବା କନ୍ୟାଶ୍ଵାନୀୟର ସଙ୍ଗେ କନ୍ୟାର
ମା-ବାବା ସମ୍ପର୍କକେ ବଲା ହୁଁ ଜାମାଇ ବା ଜାମାତା ।
ଏହାଡାଓ ଜାମାଇ ନାମେ ଆରୋ ଏକଟି ମଧୁର ସମ୍ପର୍କ
ଆହେ ତାହଲେ ‘ଜାମାଇବାବୁ’ । ଏହି ସମ୍ପର୍କ ହଲ ଶାଳା
ଓ ଶ୍ୟାଲିକାର ସଙ୍ଗେ । କାରୋ ବଡ଼ ବୋନେର ବିଯେ ହେଲେ
ଓ ହେଲେର ସ୍ଥାମୀର ସଙ୍ଗେ ତାଦେର ଯେ ସମ୍ପର୍କ ତାର
ନାମ ଜାମାଇବାବୁ । ମୁସଲିମ ସମାଜେ ଯାକେ ‘ଦୁଲାଭାଇ’
ବଲା ହୁଁ ।

ଏ ଥେକେ ଏଟା ଖୁବଇ ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ

ଜାମାଇ ଏକଟା ଆଦରେ ସମ୍ପର୍କ, ମଧୁର ସମ୍ପର୍କ ।
ଏହି ସମ୍ପର୍କ କୋଣୋ ଅବହାତେଇ ସ୍ଥାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ଅର୍ଥାତ୍
ବର-ବୌ ସମ୍ପର୍କ ବୁଝାଯା ନା । କିନ୍ତୁ ଇଦାନିଂ ଲକ୍ଷ୍ୟ
କରା ଯାହେ ବର-ବୌ ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ଥାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ସମ୍ପର୍କକେ
ବୁଝାତେ ଅନେକେଇ ‘ଜାମାଇ-ବୌ’ ବଲାଛେ । ତାରାଇ
ଫଳଶ୍ରୁତିତେ ଢାକାଯ ରିକଶ୍ବ ଭ୍ୟାନେ କୋଥାଓ
କୋଥାଓ ଯେ ଚାନ୍ଦାର ବିଭିନ୍ନ ହେଲେ ଚାନ୍ଦାରେର
ନାମକରଣ କରା ହେଚେ ‘ଜାମାଇ-ବୌ ଚାନ୍ଦାର’ ।

ଚାନ୍ଦାର ବିଭିନ୍ନର ମତୋ ଭୁଲ କରେ ଇଦାନିଂ
ଅନେକେଇ ବଲେନ ଜାମାଇ-ବୌ । ଏମନକି ଅନେକ
ଶିକ୍ଷିତ ଶ୍ରୀରାଓ କାରୋ ସଙ୍ଗେ ତାର ସ୍ଥାମୀର ପରିଚୟ
କରିଯେ ଦେଓୟାର ସମୟ ବଲେନ ଆମାର ଜାମାଇ । ଶୁଦ୍ଧ
ତାଇ ନୟ, ଏହି ଢାକା ଶହରେ ଅନେକେଇ କନ୍ୟାର ମା
ତାର ଯେତେକେ ବଲେନ କିମେ ତୁଳି ଏକା ଏଲି ଯେ
ତୋର ଜାମାଇ ଏଲୋ ନା କେନ୍ତା? ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତି, ବଲାଛେ
ତୋର ଜାମାଇ, ତାର ଜାମାଇ ନୟ ।

ସମ୍ପର୍ତ୍ତି ଏହି ବିଷୟଟା ଆମାର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ
କରେହେ । ତାଇ ଖୁବ ସାଭାବିକଭାବେଇ ଏ ନିଯେ ଆମି
ଆମାର ବନ୍ଦୁଦେର ସଙ୍ଗେ ଖୋଲାମେଲା ଆଲୋଚନା
କରେଛି । ଆଲୋଚନା କରେ ବିଶ୍ଵିଷତ ହେବେଛି । କାରଣ
ଅନେକେଇ ବଲେନେହେ ଜାମାଇ-ବୌ ଏହି ନିଯେ
ଆଲୋଚନାର କି ଆହେ । ଜାମାଇ ତୋ ଜାମାଇ । ଏଟା

ବଲାର ପର ଆମି ସଖନ
ବଲାମ, ଜାମାଇ ମାନେ କି? ତଥନ ଅନେକେଇ ଏକ

ବାକ୍ୟେ ବଲେ ଓଠେନ ଜାମାଇ ମାନେ ହାଜବେନ୍, ସ୍ଥାମୀ ।
ଏହି ନିଯେ ଆଲୋଚନାର କୋଣୋ ଅର୍ଥ ନେଇ । ଏହି
ଜବାବ ଶୁଣେ ବିଶ୍ଵିଷତ ହେଯା ଛାଡ଼ା ଆର କିଇବା
କରାର ଆହେ । ତାଇ ସ୍ଥାଭାବିକଭାବେଇ ପ୍ରଶ୍ନ ଦେଖା
ଦେଇ, ଜାମାଇ-ବୌ ଯଦି ସ୍ଥାମୀ-ସ୍ତ୍ରୀ ହେବେ ତାହାଲେ ଶ୍ଵଶୁ-
ଶ୍ଵଶୁଡ଼ିର ସଙ୍ଗେ କନ୍ୟାର ସ୍ଥାମୀର ସମ୍ପର୍କ କି ହେବେ? ତା
କି କନ୍ୟାର ସ୍ଥାମୀ ଯେମନ ତାର ଜାମାଇ ଟିକ
ଏକଇଭାବେ କନ୍ୟାର ବାବା-ମା-ଓ ତାର ସ୍ଥାମୀର ଜାମାଇ
ହେବେ? ନା ଅନ୍ୟ କୋଣୋ ସମ୍ପର୍କ ହେବେ?

ଦେଖେ ଶୁଣେ ମନେ ହେଚେ ଚାନ୍ଦାର ଓୟାଲାରାଇ
ଆମାଦେର ସମ୍ପର୍କ-ସଂକୃତି ନିର୍ଧାରଣ କରିବେ ଏବଂ
କରଇବେ । ଏହି ଯଦି ହେ ତାହାଲେ ଶ୍ଵଶୁ-ଜାମାଇ
ସମ୍ପର୍କର କି ହେବେ? ଜାମାଇସ୍ତୀରାଇ ବା କି ପରିଣିତ
ହେବେ? କି ପରିଣିତ ହେବେ ଜାମାଇ ଆଦରେ? ସେଇ
ସାଥେ ବାଂଳା ଅଭିଧାନେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆନତେ ହେବେ ।
ଏଇଜନ୍ୟ କି ଆମରା ପ୍ରକ୍ଷତ ଆହି । ଯଦି ଥାକି
ତାରଓ ଏକଟା ବାବଶା କରତେ ହେବେ । ନୟତେ ଏକଟା
ଭୁଲ ଆରୋ ନୃତ୍ୟ ଭୁଲେର ଜନ୍ମ ଦିବେ । ଏବଂ ଭୁଲେ
ଭୁଲେ ଭରେ ଯାବେ ଆରୋ ଅନେକ କିଛୁ । ତଥନ ସେଇ
ଭୁଲ ସାମାଲ ଦେଓୟା ବେଶ କଠିନ ହେବେ । ତାଇ ଆଶା
କରି ଏବ ବିଷୟେ ଏଥନେ ନଜର ଦେଓୟା ହେବେ ।